

Vzdělávací obor:

**Výchova k občanství**

Očekávaný výsledek učení:

CAS-VKO-001-ZV9-003

**Rozpozná předsudky a stereotypy v komunikaci a jednání a zaujímá k nim kritický přístup.**

Popis úrovně **SPLNĚNO**

- Identifikuje předsudky a stereotypy v komunikaci, v médiích.
- Vysvětlí na příkladech, jak mohou předsudky a stereotypy ovlivnit chování a rozhodování jedince a jaký dopad mohou mít na společnost.
- Reflektuje své vlastní postupy a chování v souvislosti s předsudky a stereotypy.

## Brýle předsudků

autor materiálu: Petr Hájek

### Anotace

„Brýle předsudků“ je činnostní aktivita, která vede žáky k rozpoznání stereotypů v médiích a každodenní komunikaci. Pomocí perspektivního přístupu a osobní reflexe si uvědomují vliv předsudků na rozhodování jednotlivce i fungování společnosti. Závěrečná fáze – tvorba plakátu nebo reklamy proti předsudkům – dává žákům příležitost vyjádřit svůj postoj kreativní formou a přetvořit negativní zkušenost v pozitivní sdělení.

### Zadání pro žáky

Každý z nás se někdy dívá na svět přes různé „brýle“. Některé nám pomáhají – třeba zkušenost, empatie nebo znalosti (např. když někdo, kdo má zkušenost s nemocí, lépe chápe potřeby pacientů). Ale některé brýle nám zkreslují obraz – předsudky a stereotypy (např. když někoho soudíme jen podle jeho vzhledu nebo věku, aniž bychom ho poznali).

1. Práce s ukázkami – „Co vidím a co mi to říká?“

- Dostanete sadu ukázek – např. titulky z médií, obrázky z reklam, výroky politiků, memy.
- Ve dvojici analyzujte:
  - Jaký obraz lidí nebo skupiny se tu vytváří?
  - Jaký stereotyp se tu objevuje?
  - Čí perspektiva je tu vidět – a čí chybí?

2. Naše brýle – Každá skupina dostane modelovou situaci, např.:

- „Skupina Romů postávající na náměstí“
- „Mladý muž v mikině na ulici po setmění“
- „Holič s tetováním a piercingem“
- „Žena v šátku (hidžábu) nastupující do tramvaje“

Úkol: Popište situaci pohledem A: veřejnosti (tj. typický pohled většinové společnosti – co si „běžný člověk“ může o situaci myslet?), B: hlavní postavy ve scéně, C: nezávislého pozorovatele (např. reportér nebo odborník, který situaci hodnotí bez osobního vztahu, snaží se ji popsat objektivně).

Jak se mění výklad situace podle toho, kdo se dívá?

Jaké předsudky se mohou objevit – a jak by ovlivnily chování lidí?

4. Vytváříme kampaň proti předsudkům – vaším úkolem je vytvořit jednoduchou reklamu, která upozorní na předsudky ve společnosti a podpoří respekt a otevřenost. Ve skupině si vyberte jednu konkrétní podobu předsudku (např. vůči věku, rase, genderu, sexuální orientaci, vzhledu, zdravotnímu postižení, stylu oblékání, vyznání...) a navrhněte:

- Název kampaně
- Slogan (krátká, úderná věta, která nese hlavní myšlenku)
- Vizuální návrh plakátu nebo příspěvku na sociální síť
  - obrázek, barvy, heslo, styl, emoce
  - může být ručně kreslený nebo digitální (např. Canva, PowerPoint...)
- Kampaň by měla mít – jasné a pozitivní sdělení, nebýt útočná, ale spíš inspirativní nebo k zamyšlení, být přístupná vrstevníkům – mluvit jejich jazykem.
- Dále by měla být citlivá vůči skupině, kterou zobrazuje – zvažujte, jak se při setkání s kampaní může cítit člověk, kterého se sdělení týká. Zamyslete se, zda by takovou kampaň přijala i samotná skupina, o které mluvíte. Mluvte o lidech s respektem – ne za ně, ale s vědomím jejich hlasu.

## Vazba na klíčové kompetence

| Název KK<br>Složka KK<br>Kód OVU                                                             | Znění OVU                                                                                        | Vzdělávací strategie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| KK k řešení problémů<br>Řešení běžných<br>problematických<br>situací KRP-RPS-<br>000-ZV9-001 | <i>Reflektuje osobní a společné problémy s ohledem na různé perspektivy navrhovaných řešení.</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zaměřuji se na to, aby žáci analyzovali tyto situace z různých perspektiv a diskutovali o možných řešeních a jejich důsledcích</li> <li>- podporuji reflexi vlastních reakcí a srovnání s reakcemi ostatních</li> <li>- nabízím řešení, která mají různé etické a sociální dopady</li> <li>- stanovuji žákům kritéria pro to, jak kriticky hodnotit nápady a zvažovat různé možnosti</li> </ul> |

## Metodický komentář pro učitele

Je vhodné připravit bezpečné prostředí, ve kterém se žáci nebojí přiznat omyl nebo stereotypní myšlení. Doporučuji vybírat aktuální a autentické mediální materiály přiměřené věku – titulky, obrázky, výňatky z reklam nebo memů. Klíčová je práce s perspektivou – učitel pomáhá klást otázky: „Z čího pohledu to vidíme?“, „Koho tu nevidíme?“, „Co se bojíme říci nahlas?“

## Popis ověřování

Ověřování probíhá v několika rovinách – od analýzy konkrétních případů až po osobní a skupinovou reflexi. Učitel sleduje nejen výsledky práce, ale také proces myšlení, schopnost vnímat různé perspektivy a vyjadřovat respektující postoje.

- Žáci analyzují konkrétní příklady stereotypů ve dvojici nebo skupině.
- Reflektují své poznatky – písemně nebo ústně – se zaměřením na to, co si uvědomili o svém vlastním způsobu vnímání. (<https://jobvzdelavani.cz/nahlizime-na-uceni-z-nadhledu/>)
- Porovnávají různé pohledy na jednu situaci (např. většinový vs. menšinový, osobní vs. nestranný) – např. formou tabulky nebo řízené debaty.
- Hodnocení se zaměřuje na schopnost identifikovat stereotyp, argumentovat svůj postoj, otevřeně naslouchat a navrhnout konstruktivní přístupy. Cílem by tak nemělo být hodnocení grafické úrovně nebo typografické kvality prezentace.